

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
Bosna i Hercegovina

**PRIMJENA ZAKONA
O NESTALIM OSOBAMA BIH**

VODIČ ZA PORODICE NESTALIH OSOBA

Sarajevo, 2006.

**Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
u saradnji sa**

ICMP - Međunarodna komisija za nestale osobe,
ICRC - Međunarodni komitet crvenog krsta/križa,
OHCHR - Ured visokog komesara za ljudska prava,
CSPI - Centar za slobodan pristup informacijama

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

Trg BiH 1, 71000 Sarajevo, BiH,
Tel.: (+387) 33 471-630,
Fax: (+387) 33 206-140,
<http://www.mhrr.gov.ba>

ICMP

Alipašina 45a, 71000 Sarajevo, BiH,
Tel: (+387) 33 218 660,
Fax: (+387) 33 203 297
<http://www.ic-mp.org>

ICRC delegacija u BiH

Zmaja od Bosne 136, 71000 Sarajevo, BiH
Tel.: (+387) 33 721 780, Fax: (+387) 33 721 790

OHCHR BiH

Kolodvorska 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: (+387) 33 230 107
Fax: (+387) 33 230 109

CSPI

Emerika Bluma 23, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Fax: (+387) 33 238 651, 238 652, 238 854
<http://www.cspi.ba>

Štampa: GARMOND - Sarajevo
Lektor: Zlata Smajić
DTP: Damir Karahasanović

SADRŽAJ

VODIČ ZA PORODICE NESTALIH OSOBA	5
UVOD	5
KAKO UNAPRIJEDITI PRIMJENU ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA	7
OBJAŠNJENJE DEFINICIJE KO SE SMATRA NESTALOM OSOBOM	7
KAKO UTICATI DA ORGANI VLASTI U BIH ISPUNE PREUZETE OBAVEZE	11
STATUS NESTALE OSOBE	15
PITANJA KOJE SE ODOSE NA PRAVA ČLANOVA PORODICE NESTALIH OSOBA	19
PITANJA KOJE SE ODOSE NA EVIDENCIJU O NESTALIM OSOBAMA	29
PITANJA KOJE SE ODOSE NA NADZOR	31
PITANJA KOJE SE ODOSE NA KAZNENE ODREDBE	31
PITANJA KOJE SE ODOSE NA PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA	33
INSTITUCIJE KOJE SE FORMIRAJU ZAKONOM	35
INSTITUT ZA NESTALE OSOBE	35
FOND ZA POMOĆ PORODICAMA NESTALIH OSOBA	37

PRILOG 1

ZAKON O NESTALIM OSOBAMA 39

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE 39

POGLAVLJE II - ODGOVORNOST
ORGANA VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI 41

POGLAVLJE III - STATUS NESTALE OSOBE 44

POGLAVLJE IV - PRAVA ČLANOVA
PORODICE NESTALE OSOBE 46

POGLAVLJE V - EVIDENCIJE O
NESTALIM OSOBAMA 52

POGLAVLJE VI - NADZOR 55

POGLAVLJE VII - KAZNENE ODREDBE 55

POGLAVLJE VIII - PRIJELAZNE I
ZAVRŠNE ODREDBE 56

PRILOG 2

**SPORAZUM O PREUZIMANJU ULOGE
SUOSNIVAČA ZA INSTITUT ZA
NESTALE OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE 59**

PRIMJENA ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA BOSNE I HERCEGOVINE

VODIČ ZA PORODICE NESTALIH OSOBA

UVOD

Ovaj Vodič je pripremljen u namjeri da se porodicama nestalih osoba olakša pristup informacijama, pravdi i garantiranim pravima.

S obzirom na činjenicu da su udruženja porodica nestalih osoba u Bosni i Hercegovini registrovana sa ciljem promocije i ostvarivanja prava članova porodica nestalih osoba, a posebno sa ciljem ostvarivanja osnovnog prava – prava da se (sa)zna sudbina nestalog člana porodice, ovo je prilika da sva udruženja direktno uzmu učešće u distribuciji ovog Vodiča i da na taj način doprinesu boljoj primjeni Zakona.

Kao osnova za izradu Vodiča korištena su pitanja koja su članovi porodica nestalih i predstavnici udruženja nestalih osoba postavili za vrijeme javnih rasprava održanih u aprilu 2006. godine u Brčkom, Prijedoru, Sarajevu i Travniku.

Posebna pažnja je posvećena objašnjenjima definicija u Zakonu o nestalim osobama kako bi se izbjegle moguće dileme u njihovom tumačenju. Mišljenja smo da članovi porodica nestalih osoba i predstavnici njihovih udruženja mogu ponuđeni Vodič koristiti u cilju zagovaranja primjene Zakona o nestalim osobama, i time doprinjeti efikasnijem ostvarivanju svojih prava.

U pripremi ovog Vodiča učestvovali su predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u saradnji sa Međunarodnom komisijom za nestale osobe, Međunarodnim komitetom Crvenog krsta, Centrom za slobodu pristupa informacijama i Uredom Visokog komeserijata za ljudska prava u BiH. Radna grupa za implementaciju Zakona koju je uspostavilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, također je dala svoj doprinos u pripremi ovog Vodiča.

U okviru teksta ovog Vodiča, slijedeći strukturu Zakona o nestalim osobama, nastojali smo dati odgovore na pitanja koja su iznijeli predstavnici udruženja porodica nestalih osoba.

KAKO UNAPRIJEDITI PRIMJENU ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA

Kako bi porodicama nestalih osoba olakšali razumijevanje pojma „nestale osobe” i njegovog značenja u Bosni i Hercegovini, u tekstu koji slijedi u nekoliko faza objašnjavamo definiciju nestale osobe, koja je utvrđena Zakonom o nestalim osobama Bosne i Hercegovine. Već je u uvodu napomenuto da objašnjenja dajemo kroz pitanja koja su postavljena u okviru realizovanih radionica.

OBJAŠNJENJE DEFINICIJE KO SE SMATRA NESTALOM OSOBOM

Ko se smatra nestalom osobom u Bosni i Hercegovini?

Ovo je definicija koju je utvrdio Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH Zakon):

„Nestala osoba je osoba o kojoj porodica nema nikakvih vijesti i/ili je prijavljena na temelju pouzdanih informacija kao nestala osoba usljed oružanog sukoba koji se dogodio na teritoriju bivše SFRJ.

Ovaj se zakon odnosi na osobe nestale u razdoblju od 30. aprila 1991. godine do 14. februara 1996. godine”.

Ovi izvori korišteni su prilikom utvrđivanja definicije u BiH Zakonu.

U međunarodnom pravu postoje različite definicije koje su bile osnov prilikom izrade Zakona o nestalim osobama u BiH. Između ostalog korištene su definicije

iz Deklaracije UN-a o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka¹, MKCK² i Ženevskih protokola I-IV o zaštiti žrtava rata.

Objašnjenje:

Definicija pojma „nestala osoba“ u BiH Zakonu **uključuje nestale civile i nestale borce** koji su nestali tokom oružanih sukoba u Bosni i Hercegovine.

Osnovni uslov da se neka osoba smatra nestalom osobom jeste:

- da porodica nema nikakvih vijesti o nestalom članu,
- da je prijavila nestanak i
- da o sudbini nestale osobe ne postoje pouzdane informacije.

Da bi se neka osoba smatrala nestalom navedena tri uslova moraju biti istovremeno ispunjena.

1 "...osoba uhapšena, pritvorena ili odvedena protiv svoje volje ili na bilo koji drugi način lišena slobode od strane službenika raznih grana ili nivoa vlasti, ili od strane organizovanih grupa ili privatnih pojedinaca koji djeluju u ime, ili uz podršku, direktnu ili indirektnu, saglasnost ili prihvatanje vlade, nakon čega slijedi odbijanje da se otkrije sudbina ili mjesto gdje se nalazi osoba o kojoj je riječ, ili odbijanje da se prizna oduzimanje slobode što takve osobe stavlja izvan zaštite zakona"

2 Radnu definiciju koju je koristio MKCK gdje se 'nestale osobe' ili 'osobe čija je sudbina nepoznata' definišu kao one osobe «čije porodice nemaju nikakvih informacija o njima i/ili su prijavljeni kao nestali na osnovu pouzdanih informacija usljed oružanog sukoba (međunarodnog ili ne-međunarodnog) ili unutrašnjeg nasilja (unutrašnjih poremećaja (unutrašnja napetosti) i situacija koje zahtijevaju određene neutralne i neovisne institucije i posrednike)

Osoba se ne smatra nestalom ako je umrla prirodnom smrću ili je umrla usljed ratnih dešavanja, i ako o njenoj smrti **postoje pouzdane informacije, tj. informacije kod službenih organa (npr. MUP, Sud, bolnica, civilna zaštita, pokopno društvo itd),** zbog činjenice da postoje njeni posmrtni ostaci i da je poznato mjesto gdje je ta osoba sahranjena.

Postoje slučajevi kada je porodica osobu prijavila nestalom tokom rata zbog nepostojanja pouzdanih informacija o njoj, zbog čega su se takve osobe našle na spiskovima nestalih osoba.

Ranije evidencije osoba nestalih tokom rata i kasnije, bile su podložne stalnim provjerama, tako da je jedan broj osoba koje su evidentirane u toku rata kao nestale osobe, nakon rata skidan sa evidencije nestalih osoba kao riješeni slučajevi.

Sa evidencija nestalih osoba, u skladu sa međunarodnim standardima, skidane su osobe koje su pronađene žive, kao i osobe koje su identifikovane na osnovu službene evidencije u kojoj je utvrđeno da je ta osoba umrla prirodnom smrću ili je smrt nastupila usljed ratnih dejstava, a njeni posmrtni ostaci su sahranjeni na obilježeno grobno mjesto.

Ko se smatra članom porodice nestale osobe?

„**Član porodice nestale** osobe je dijete rođeno u braku ili izvan braka, posvojeno dijete, kao i pastorka koje je nestala osoba uzdržavala, bračni ili izvanbračni partner, roditelji (očuh, maćeha), usvojitelj, sestra i brat nestale osobe **koje je nestala osoba izdržavala.**

Izdržavanje znači da je član obitelji nestale osobe ukoliko nije uživatelj bilo kojeg prava na temelju kojeg

se izdržava, kao što su: prava po osnovu socijalne zaštite, mirovinsko-invalidskog osiguranja, prava iz boračko-invalidske zaštite, prihod po osnovi rada, samostalnog obavljanja gospodarske ili samostalne djelatnosti i drugi prihodi koji se, sukladno važećim zakonima, smatraju izdržavanjem.

Porodicu nestale osobe čine osobe u stepenu srodstva koji je utvrđen Zakonom o nestalim osobama BiH, a što je važno kod ostvarivanja prava koja se utvrđuju ovim zakonom.

Uslov za ostvarivanje ovih prava je da su članovi porodice živjeli u zajedničkom domaćinstvu sa nestalom osobom, bili ekonomski ovisni i imaju potrebu za izdržavanjem. (uz predočenje prijeratne kućne liste ili drugog dokumenta).

KAKO UTICATI DA ORGANI VLASTI U BIH ISPUNE PREUZETE OBAVEZE

Kako ostvariti *Pravo da se zna?*

Zakon o nestalim osobama utvrđuje pravo članova porodica nestalih osoba **da saznaju sudbinu nestalih članova porodica** i rodbine, tj.:

- ukoliko su živi - njihovo boravište/prebivalište,
- ako su mrtvi - okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa;

Pravo da se zna uključuje i pravo članova porodica nestalih osoba da dobiju posmrtnu ostataka nestale osobe.

Pravo da se zna porodice ostvaruju putem podnošenjem prijave za traženje nestale osobe. Odgovornost organa vlasti Bosne i Hercegovine svih nivoa je da ustanove takav proces koji će omogućiti rasvjetljavanje okolnosti nestanka i otkrivanje mjesta ukopa nestalih osoba .

Porodice nestalih osoba treba da zahtijevaju od nadležnih institucija ispunjavanje ove obaveze i da u vezi s tim obavezno podnose žalbe na organe koji ne izvršavaju svoju obavezu.

U cilju ostvarivanja ovog prava porodice imaju pravo da traže sudsku zaštitu i u vezi s ispunjenjem ove obaveze da traže odgovornost nadležnog organa odnosno institucije.

Kako ostvariti *Pravo na informacije?*

Pravo da se zna i *pravo na informacije* su dva različita prava.

Ova dva prava su uzajamno povezana, ali se razlikuju u odnosu na način ostvarivanja.

Pravo da se zna predstavlja pravo članova porodice nestalih osoba da od organa državnih vlasti zatraže odgovor o statusu nestale osobe, tj. da li je osoba živa ili mrtva i gdje se ona nalazi.

Pravo na informacije je pravo članova porodica nestalih osoba da se u svakom trenutku obrate BiH institucijama svih nivoa i traže odgovore na sva pitanja **u vezi procesa traženja i rješavanja** slučajeva nestalih osoba.

Pravo da se zna =

saznati rezultate procesa traženja i rješavanja

Pravo na informacije =

tražiti informacije u vezi samog procesa traženja i rješavanja

U skladu sa odredbama Zakona o nestalim osobama BiH organi i institucije na svim nivoima su obavezni **pružiti raspoložive informacije** porodicama nestalih i institucijama za traženje nestalih osoba.

Pravo na informacije članovi porodica nestalih osoba mogu ostvariti:

- a) **direktno** kod nadležnih institucija (kada član porodice nestale osobe direktno i u svoje ime šalje zahtjev za dostavu informacijama nekom BiH organu ili instituciji); ili
- b) **putem Instituta za nestale osobe** (kada član porodice nestale osobe šalje svoj zahtjev Institutu za nestale osobe, pa Institut taj zahtjev zajedno sa drugim zahtjevima ili individualno, u ime Instituta prosljedi BiH organu ili instituciji).

Ukoliko organ ili institucija od kojeg se traži dostavljanje informacija nema razlog zbog kojeg može odgoditi dostavljanje informacije, organ-institucija mora dostaviti informaciju u roku od 30 dana od dana dostavljanja Zahtjeva.

Ako ne bude dostavljen odgovor u ostavljenom roku (30 dana), nakon proteka ovog roka koristi se pravo na žalbu zbog ćutanja administracije.

Pravo ulaganja prigovora koristi se zbog nezadovoljavajućeg odgovora.

Da li se može koristiti Zakon o slobodi pristupa informacijama?

Osim Zakona o nestalim osobama, u BiH postoji i Zakon o slobodi pristupa informacijama koji omogućava članovima porodica nestale osobe kao pojedincima i institucijama, udruženjima i sl. da traže bilo koju informaciju koju javni organi i institucije posjeduju.

Ćlanovi porodice nestale osobe, koristeći Zakon o slobodi pristupa informacijama, imaju pravo da traže, između ostalog, i informacije, kako u **vezi okolnosti nestanka**, tako i u vezi **samog procesa traženja** nestale osobe.

Suglasno Zakonu o slobodi pristupa informacijama, zahtjev za traženje informacija treba biti što detaljniji, a da sadrži najmanje:

- ime i prezime, adresu podnosioca zahtjeva,
- precizan opis informacije koja se traži,
- mjesto i vrijeme događaja
- okolnosti pod kojima se događaj desio, ukoliko su poznate,
- potpis podnosioca zahtjeva

Podnositelj Zahtjeva nije dužan navoditi razloge zbog kojih traži informacije.

Javni organi su dužni dostaviti informaciju u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

U slučaju kada traženu informaciju podnosioci zahtjeva ne dobiju u zakonskom roku imaju pravo žalbe drugostepenom organu institucije ili pokrenuti upravni spor. Pomoć u ostvarivanju ovog prava mogu zatražiti i od institucije Ombudsmena i pravnu pomoć od strane Centra za slobodan pristup informacijama i nevladinih organizacija koje pružaju besplatnu pravnu pomoć.

Kada osoba koja je podnijela zahtjev nije dobila nikakvu informaciju (tzv. „šutnja administracije“) u roku od 30 dana, stranka može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

STATUS NESTALE OSOBE

Kao što je već naglašeno u definiciji nestale osobe, jedan od uslova da se neka osoba smatra nestalom je prijava za traženje nestale osobe i njeno evidentiranje u službenim evidencijama nestalih osoba u skladu sa BiH Zakonom.

Kome se podnose nove prijave za traženje nestalih osoba?

Za one nestale osobe koje nikada nisu prijavljene ni kod entiteskih tjela, niti kod MKCK Zahtjev/prijava za traženje nestale osobe se podnosi Institutu za nestale osobe BiH.

Ne postoji vremenski rok-ograničenje za podnošenje prijave za traženje nestale osobe.

Prijave za osobe nestale prije 30. aprila 1991. i poslije 14. februara 1996. godine neće biti prihvaćene.

Važno je napomenuti da prijava za traženje nestale osobe **ne pokreće postupak za utvrđivanje okolnosti nestanka**. Istraga okolnosti nestanka je predmet krivičnog postupaka, koji mogu inicirati i članovi porodice nestale osobe, a po službenoj dužnosti nadležni tužilac i sva druga službena lica.

Ko može podnijeti prijavu za nestalu osobu?

Prijavu o nestanku može podnijeti bilo koji član porodice nestale osobe ili druge osobe ili institucije ukoliko mogu dati minimum podataka o identitetu nestale osobe.

Šta sadrži prijava za traženje nestalih osoba?

Prijava treba da sadrži minimum podataka o:

- imenu i prezimenu nestale osobe,
- ime jednog roditelja,
- JMBG (ukoliko je poznat)
- mjestu i datumu rođenja, odnosno godini rođenja,
- pretpostavljenom mjestu i datumu, odnosno godini nestanka i okolnostima nestanka.

Podnosilac zahtjeva/prijave treba navesti tačne i vjerodostojne podatke, koliko je u njegovoj moći. Po primitku zahtjeva/prijave, Institut za nestale osobe BiH će provjeriti vjerodostojnost prijavljenih podataka, izvršiti verifikaciju prijave i pokrenuti proces traženja.

Svi zahtjevi za traženje nestalih osoba podneseni MKCK-u, jednoj od nadležnih tjela (Državnoj komisiji za traženje nestalih osoba, Federalnoj komisiji za traženje nestalih osoba, Kancelariji RS za traženje nestalih lica) smatraju se važećim i članovi porodice nestalih osoba ne moraju ponavljati tu proceduru nakon uspostave Instituta.

Da li prijavu može podnijeti strani državljanin?

Strani državljanin ima pravo podnijeti prijavu za traženje **nestalog državljanina** Bosne i Hercegovine pod istim uvjetima kao i podnosilac prijave koji je državljanin BiH.

Strani državljanin ima pravo podnijeti prijavu za traženje **stranog državljanina** u slučajevima:

- kada je nestala osoba strani državljanin koji je imao prebivalište-boravište na teritoriji Bosne i Hercegovine; ili
- kada nestala osoba nije imala prijavljeno prebivalište-boravište na teritoriji BiH, ali podnositelj prijave može pružiti pouzdane informacije da se nestanak dogodio na teritoriji BiH.

Prijavljivanje nestale osobe stranog državljanina osigurava samo pravo članova porodice da saznaju sudbinu nestale osobe, njihovo boravište-prebivalište ili ako su mrtvi okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa ako je takvo mjesto poznato, i da dobiju posmrtno ostanke.

Strani državljanin ne ostvaruje pravo na finansijsku potporu i druga prava regulirana članom 18. Zakona o nestalim osobama u BiH, osim ako to nije izričito uređeno posebnim sporazumom između njihove matične države i Bosne i Hercegovine.

Kada prestaje status nestale osobe?

Status nestale osobe prestaje **danom identifikacije** od strane nadležnih organa, nakon čega se zaključuje postupak traženja nestale osobe.

Prestanak statusa nestale osobe ne **znači i prestanak prava članova porodice** nestale osobe po osnovu ovog Zakona.

Postupak traženja nestale osobe neće se obustaviti kada je nestala osoba proglašena umrlom, a njeni posmrtni ostaci nisu pronađeni.

Kada se nestala osoba smatra identifikovanom?

Nestala osoba smatra se identifikovanom kada u okviru procesa identifikacije ovlašteni sudski patolog pouzdano utvrdi da pronađeni posmrtni ostaci odgovaraju određenoj osobi u fizičkim ili nasljeđenim ili biološkim karakteristikama ili se nestala osoba pojavi živa.

PITANJA KOJE SE ODOSE NA PRAVA ČLANOVA PORODICE NESTALIH OSOBA

Koja prava pripadaju članovima porodice nestalih osoba?

Članovi porodice nestale osobe imaju pravo na novčanu potporu, pravo na privremeno upravljanje imovinom nestale osobe, troškove sahrane-ukopa, proriteta u zapošljavanju i školovanju djece, zdravstvenu zaštitu, obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja i pravo na finansijsku pomoć udruženjima porodica nestalih osoba.

Kako i od kada se ostvaruje pravo na novčanu potporu?

Pravo na novčanu potporu članovima porodice nestale osobe pripada od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama tj. od dana podnošenja prijave za traženje nestale osobe, ukoliko je prijava podnesena nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Osobe koje nisu do stupanja na snagu ovog zakona podnijele prijavu za traženje nestale osobe ostvaruju pravo na naknadu **od momenta podnošenja prijave za traženje nestale osobe.**

Svi ostali članovi porodice nestalih osoba ovo pravo ostvaraju od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama tj. **od 17. novembra 2004. godine.**

Pravo na novčanu potporu je lično, što znači da se ne može nasljeđivati ili na neki drugi način prenijeti na drugu osobu.

Ovo pravo ne može biti korišteno uz neko drugo ostvareno pravo u BiH ili bilo kojoj drugoj državi:

- penzija
- prava po osnovi socijalne skrbi,
- prava iz boračko-invalidske zaštite,
- prihod po osnovi rada,
- samostalnog obavljanja gospodarske ili samostalne djelatnosti
- i drugi prihodi koji se smatraju izdržavanjem

Korisnik prava može izabrati korištenje finansijski povoljnijeg prava u bilo kom momentu i nakon okončanja postupka identifikacije ili proglašenja nestale osobe umrlom.

Pravo na retroaktivnu isplatu

Osobe koje su podnijele prijavu, a **nisu ostvarivale prava na novčanu naknadu po drugim osnovama**, pripada pravo na retroaktivnu naknadu od momenta stupanja na snagu Zakona.

Osobama koje **su ostvarivale pravo na novčanu naknadu po nekom drugom osnovu** pripada pravo na isplatu razlike ukoliko je novčana naknada utvrđena ovim Zakonom veća od isplaćivane naknade po drugom osnovu. Nadležni organ za preračun razlike je Fond za potporu porodica nestalih osoba.

Kako se utvrđuje osnovica za obračun novčane potpore?

Osnovica za obračun novčane potpore, tj. osnovni iznos iznosi 25% od prosječno isplaćene plaće u BiH za prethodno tromjesjeće.

Kako se utvrđuje visina novčane potpore?

A) Osnovni iznos se koristi isključivo za obračun utvrđenih ili propisanih prava za svakog korisnika individualno.

To znači da zbir utvrđenih pojedinačnih prava svih korisnika u okviru jedne porodice može biti veći ili manji od utvrđenog osnova.

Prema Zakonu, pravo na osnovni iznos imaju isključivo dijete bračno/izvanbračno/posvojenik/pastorak i vjenčani ili nevjenčani bračni drug. Ovo znači da ako je nestala osoba imala više djece ili je imala bračnog druga i djecu, za svakoga od njih pojedinačno utvrđuje se pravo na naknadu u punom osnovnom iznosu. (Ako je nestala osoba imala bračnog druga i dvoje maloljetne djece, to znači da svako od njih dobija naknadu u visini osnovnog iznosa što je ukupno 3 osnovna pojedinačna iznosa).

B) Polovica osnovnog iznosa pripada roditeljima, bratu i sestri nestale osobe. Način obračuna je identičan načinu obračuna kao kod članova porodice koji imaju pravo na naknadu u visini osnovnog iznosa, što znači da svaka od ovih osoba ima zasebno pravo na novčanu naknadu u jednoj polovini osnovne naknade. Ovo dozvoljava da ukupna naknada svim članovima porodice nestale osobe bude veća od jednog osnovnog iznosa.

Usvojitelji nestale osobe u slučaju **potpunog usvojenja također** imaju pravo na po jednu polovinu osnovnog iznosa.

C) Po jedna četvrtina osnovnog iznosa pripada očuhu i maćehi ako je nestala osoba živjela u zajedničkom domaćinstvu sa njima.

D) Uvećan iznos novčane naknade pripada roditeljima sa dvoje i više nestale djece (ubrajaju se usvojenik i pastorak). Majci i ocu, se pripadajuća jedna polovina osnovnog iznosa uvećava za 15% osnovnog iznosa.

Kada prestaje pravo na novčanu naknadu?

Pravo na novčanu potporu prestaje:

- a) završetkom redovitog školovanja ili sklapanjem braka djeteta, posvojenika, pastorka, brata, sestre;
- b) sklapanjem bračne ili izvanbračne zajednice supružnika,
- c) smrću korisnika,
- d) zaposlenjem,
- e) izborom korištenja drugog povoljnijeg prava.

Koji organ ispaćuje novčanu naknadu?

Fond za pomoć porodicama nestalih osoba BiH je nadležna institucija za obračun i isplatu novčane naknade. Fond osniva Vijeće Ministara, a sredstva za rad Fonda obezbeđuju se u budžetima BiH, Federacije BiH, RS i Brčko distrikta. Fond može imati i druge izvore prihoda.

Postupak ostvarivanja novčane naknade

Zahtjev za novčanu potporu podnosi se nadležnom općinskom organu socijalne zaštite u Općini prebivališta/boravišta, odnosno nadležnoj službi Brčko distrikta BiH.

Fond će uputstvom regulisati formu zahtjeva/rješenja i utvrditi spisak odgovarajućih isprava koje se dostavljaju uz zahtjev.

Općinski organi **samo prosljeđuju** zahtjev nadležnom

organu Fonda, koji donosi odluku i izdaje rješenje. Rješenje u vezi zahtjeva za finansijsku potporu Fond donosi u roku od 60 dana.

Podnosilac zahtjeva koji je nezadovoljan rješenjem Fonda ima pravo žalbe Žalbenom vijeću Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana po primitku rješenja.

Protiv odluke Žalbenog vijeća Vijeća ministara, nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine. U slučaju pokretanja upravnog spora, članovi porodica nestalih osoba moraće zatražiti pravnu pomoć.

Kako ostvariti pravo na privremeno upravljanje imovinom?

U slučajevima kada je iza nestale osobe ostala imovina u vlasništvo ili posjedu, a nije okončan postupak proglašenja nestale osobe umrlom, član porodice ili, ako istoga nema aktivno legitimirane osobe (osobe koje po drugom osnovu ostvaruju pravo na upravljanje imovinom) ili institucija, imaju pravo zatražiti privremeno upravljanje nad ovom imovinom.

Aktivno legitimirana osoba je osoba koja ostvaruje pravo na pokretanje postupka za privremeno upravljanje imovinom, shodno Zakonu o nasljeđivanju, a pod uslovom da nema bližeg člana porodice nestale osobe.

Aktivno legitimirana osoba može biti i institucija. Najčešće se u ovoj ulozi pojavljuju Službe socijalne zaštite koje vrše poslove strateljstva nad maloljetnom djecom i poslovno nesposobnim članovima porodice nestale osobe.

Zahtjev za privremeno upravljanje imovinom se podnosi mjesno nadležnom sudu, tj. sudu na čijem području se nalazi imovina.

Pravo na besplatni ukop nestale osobe

Porodice nestalih osoba imaju pravo na besplatni ukop identifikovane nestale osobe, a na osnovu naloga koji izdaje Institut za nestale osobe.

Ostvarivanje ostalih prava po Zakonu o nestalim osobama

Djeca nestalih osoba imaju pravo prioriteta u slučajevima ostvarivanje prava na školovanje i zapošljavanje pod jednakim uslovima. Dijete nestale osobe kada ispunjava iste kriterije, kao i drugi kandidati, ima prednost pri upisu na obrazovne ustanove ili zapošljavanju. Pri podnošenju zahtjeva-molbe za prioritetni prijem u radni odnos ili upis na obrazovnu ustanovu, dijete nestale osobe treba priložiti potvrdu o nestanku roditelja koju izdaje Institut za nestale osobe.

U slučaju da ovaj zahtjev nije ispunjen, dijete nestale osobe ima pravo na žalbu instituciji kojoj je podnešen zahtjev.

Ostvarivanje prava zdravstvene zaštite

Ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu po ovom zakonu zahtijeva promjene, izmjene i dopune u zakonima o zdravstenoj zaštiti entiteta i Brčko distrikta BiH.

Podrška udruženjima nestalih osoba

Nadležne vlasti na nivou na kojem je registrovano udruženje porodica nestalih osoba u BiH imaju obavezu **prioritetno razmotriti** zahtjeve za finansijsku i tehničku pomoć udruženju porodica nestalih osoba, i prema finansijskim mogućnostima dodijeliti pomoć ako ponuđeni programi ili projekti **ispunjavaju propisane kriterije** za dodjelu pomoći.

Uspostavom Fonda, sva udruženja nestalih osoba mogu tražiti podršku i od strane Fonda u skladu sa kriterijama koje će predložiti direktor Fonda, a odobriti Odbor za raspodjelu kojeg će imenovati predstavnici udruženja porodica nestalih osoba.

Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba

Pravilnikom o obilježavanju mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba reguliše se način obilježavanja ovih mjesta. Ovaj pravilnik usvaja Vijeće ministara BiH.

Ko može podnijeti zahtjev za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

Zahtjev za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja jedino mogu podnijeti:

- a) članovi porodice nestalih osoba, ili
- b) udruženja porodica nestalih osoba.

Na koji način se finansira obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

- a) Sredstva za **obilježavanje** mjesta ukopa i iskopavanja, u skladu sa Zakonom o nestalim osobama, te njegovog održavanja, dolaze iz Fonda za potporu porodica nestalih osoba;

- b) Alternativno, one porodice/udruženja porodica koje žele obilježiti mjesto iskopavanja/ukopa obilježja/spomen ploče van standardnog izgleda propisanog pravilnikom (veća spomen ploča, i sl.) izgradnju ovih obilježja finansiraju individualno.

Kakav može biti izgled obilježja/spomen ploče?

Izgled obilježja/spomen ploče uređuje se Pravilnikom o obilježavanju mjesta iskopavanja i ukopa nestalih osoba, koji donosi Vijeće ministara BiH.

Ovaj pravilnik na unificirani način određuje obilježavanje mjesta iskopa/ukopa nestalih osoba, izgled standardnog obilježja/spomen ploče i uređuje pitanja u vezi rada i formiranja Komisije za odabir idejnog rješenja.

Može li se obilježiti mjesto stradanja nestale osobe ili primarna masovna grobnica?

Zakon o nestalim osobama predviđa obilježavanje mjesta iskopa i ukopa nestale osobe, pa u vezi s tim, jedino ova mjesta se mogu obilježiti iz sredstava Fonda za potporu porodicama nestalih osoba. Međutim, u isto vrijeme Zakon ne sprječava da se i druga mjesta (npr: mjesto stradanja nestale osobe, mjesto primarne masovne grobnice i sl.) obilježavaju i iz privatnih sredstava nakon obezbjeđivanja dozvole nadležnih službi za urbanizam i prostorno uređenje.

Koji je postupak podnošenja zahtjeva za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

- a) Postupak počinje sa podnošenjem zahtjeva Institutu za nestale osobe za izdavanje potvrde-uvjerenja da je na konkretnom lokalitetu izvršen iskop određene osobe za koju se podnosi zahtjev za obilježavanje mjesta iskopa.
- b) Ova potvrda-uvjerenje zajedno sa zahtjevom za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja

dostavlja se Fondu za potporu porodicama nestalih osoba, koji će u suradnji sa nadležnim državnim organima pribaviti svu potrebnu dokumentaciju u vezi obilježavanja mjesta.

Ukoliko se izgradnja finansira iz sredstava van Fonda, osoba/udruženje koje finansira izgradnju će nakon pribavljene potvrde/uvjerenja iz INO-a, **individualno** pribaviti sve potrebne dozvole od nadležnih organa.

PITANJA KOJE SE ODNOSE NA EVIDENCIJU O NESTALIM OSOBAMA

Koji je cilj zbog kojeg se osniva Centralna evidencija nestalih?

Cilj uspostave CEN-a je registriranje svih nestalih osoba u jedinstvenu evidenciju. Podaci CEN-a biće korišteni kao osnovni podaci za izdavanje potvrde o nestanku koja je osnova za ostvarivanje prava utvrđenih Zakonom.

Koje će sve evidencije biti korištene pri izgradnji CEN-a i koji je način verifikacije vjerodostojnosti korištenih podataka?

Pri izgradnji CEN-a koristiće se evidencije entitetskih tijela, podaci dobijeni od udruženja porodica, drugih udruženja građana, službi traženja Crvenog krsta/križa u BiH, te međunarodnih organizacija (Međunarodni komitet crvenog krsta i Međunarodna komisija za nestale osobe).

„Verifikacija podrazumijeva postupak provjere vjerodostojnosti podnesene prijave o nestanku osobe ili uzimanje nove izjave ili identifikaciju, odnosno provjeru identiteta nestale osobe u okviru svih poznatih službenih evidencija koje su se vodile ili se vode u Bosni i Hercegovini“

Procedura verifikacije podataka o nestalim osobama započinje unosom podataka u Centralnu evidenciju podataka o nestalim osobama koja se formira u Institutu za nestale osobe BiH.

Institucije i organizacije za traženje nestalih osoba kojima su porodice podnosile prijave za traženje nestalih članova porodice u toku rata i nakon rata su

dužne dostaviti podatke Institutu za nestale osobe (INO).

Dostavljeni podaci koriste se kao osnova za utvrđivanje statusa nestale osobe.

Od postupka **verifikacije** treba razlikovati postupak **identifikacije** koji konačno rješava slučajeve nestanka, odnosno nakon identifikacije, identifikovana osoba se neće više smatrati nestalom.

Ukoliko se dosije nestale osobe ne može verificirati prebaciće se u posebnu evidenciju neverifikovanih dosijea, kako bi nakon protoka izvjesnog vremena i dostupnosti informacije, isti bio verifikovan i prebačen u CEN.

Koji je krajni rok za osnivanje CEN-a?

Proces osnivanja CEN-a mora se završiti u roku od godinu dana od dana formiranja Instituta za nestale osobe BiH, odnosno do 1. marta 2007. godine.

Kako se vrši zaštita podataka u CEN-u BiH?

Način čuvanje podataka reguliše se Pravilnikom koji će donijeti Institut.

Osoblje koje je uključeno u upravljanje i korištenje podataka koji su vezani za povjerljive biološke, nasljedne, fizičke, genetičke i medicinske podatke o nestalim osobama obavezno čuvaju povjerljivost podataka i sa njima postupaju prema utvrđenim pravilima o zaštiti podataka.

Razmjena ostalih podataka iz CEN-a reguliše se putem posebnog Sporazuma Instituta i ostalih zainteresiranih organizacija.

PITANJA KOJE SE ODOSE NA NADZOR

Nadzor nad provedbom ovoga zakona obavlja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Fond za nestale osobe jednom godišnje podnosi izvještaj Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

PITANJA KOJE SE ODOSE NA KAZNENE ODREDBE

Pokretanje i vođenje prekršajnog postupka

Zakon o nestalim osobama definiše prekršaje za čije pokretanje je potrebno da član porodice nestalog ili Institut podnese zahtjev nadležnom Sudu za prekršaje po mjestu izvršenja prekršaja.

U cilju zaštite članova porodice nestalog jednostavnije je da član porodice prijavu za izvršeni prekršaj podnese Institutu, koji će dalje nastaviti postupak.

PITANJA KOJE SE ODNOSU NA PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA

Da li strani državljani mogu ostvarivati prava u BiH?

Već je objašnjeno pravo stranog državljanina da podnese prijavu za traženje nestale osobe – stranca. Članovi porodice nestalog stranog državljanina mogu ostvariti ostala prava utvrđena ovim Zakonom isključivo na osnovu bilateralnih sporazuma koje njihove države zaključuje sa BiH.

Nepostojanje ovih sporazuma onemogućava strane državljane da ostvaruju prava propisana ovim Zakonom. (primjer)

Upis u matične knjige umrlih

Istekom roka od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama (tačnije 17. novembra 2007. godine) sve **evidentirane** nestale osobe smatraće se umrlim i te osobe će službeno biti upisane u matične knjige umrlih.

Do isteka ovog roka članovi porodice nestale osobe koji su u postupku ostvarivanja nekih drugih prava (npr. prava po osnovu boračko-invalidske zaštite i sl.) su dužni pokrenuti postupak za proglašenje nestale osobe umrlom, ako to zahtijeva zakon kojim se to pravo reguliše.

Nakon 17. novembra 2007. godine službenim obavještenjem Instituta zatražiće se upis u matičnu knjigu umrlih u Općini u kojoj je bilo prijavljeno mjesto prebivališta nestale osobe. Izuzetno, porodice mogu zahtijevati upis u knjigu umrlih u mjestu novog

boravišta/prebivališta porodice navodeći opravdane razloge.

Iako nadležni organi nisu pristupili usklađivanju zakona koji uređuje ovo pitanje sa Zakonom o nestalim osobama, članovi porodice nestalih osoba imaju pravo da *Zahtjev o upisu u matične knjige umrlih u mjestu novog boravišta-prebivališta* upute nadležnoj općinskoj službi (matični ured), uz mogućnost istovremenog podnošenja obavijesti Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice.

INSTITUCIJE KOJE SE FORMIRAJU ZAKONOM

INSTITUT ZA NESTALE OSOBE

Osnivanje Instituta za nestale osobe BiH je nastalo kao potreba da država BiH ispuni svoje obaveze prema porodicama nestalih osoba. Osnivanje Instituta i prenos ovlaštenja sa entitetskih Komisija je uslov za eliminaciju mogućih diskriminacija u procesu ekshumacije i identifikacije nestalih osoba, te unapređenje i ubrzanje procesa traženja nestalih i njihovu identifikaciju.

Suosnivači Instituta za nestale osobe su Vijeće ministara BiH i ICMP (Međunarodna komisija za nestale osobe). Krajnji datum kada bi Institut morao biti operativan, a entitetska tijela ukinuta je 29. septembar 2006. godine.

Institut za nestale osobe BiH je nadležan da:

- prikuplja, obrađuje i sistematizira informacije o nestalim osobama i o pojedinačnim i masovnim grobnicama;
- uspostavi centralnu i jedinstvenu bazu podataka o nestalim osobama CEN, evidentira i obavještava porodice nestalih osoba uključujući i izdavanje potvrda o nestanku i identitetu žrtava,
- pronalazi, provjerava i obilježava lokalitete masovnih i pojedinačnih grobnica;
- učestvuje u: iskopavanjima i ekshumacijama iz masovnih i pojedinačnih grobnica; asanaciji terena; autopsijama; antropološkim obradama; identifikacijama; uviđajima na licu mjesta i drugim radnjama i postupcima koji se odnose na nestale osobe;

- saraduje sa nadležnim organima vlasti, uključujući organe pravosuđa i drugim organizacijama i Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY); saraduje sa međunarodnim i domaćim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima nestalih osoba, posebno sa Međunarodnim komitetom Crvenog krsta i Društvom Crvenog križa/krsta Bosne i Hercegovine u skladu sa njihovim mandatom;
- podržava porodice nestalih osoba i njihova udruženja, uključujući i projekte koje predloži Savjetodavni odbor;
- provodi istraživanja i druge projekte u vezi sa nestalim osobama; organizira i pruža obuku u odgovarajućim stručnim oblastima; čuva posmrtno ostatak do njihove konačne predaje porodicama ili do ukopa; pruža pomoć porodicama nestalih osoba pri sahranama njihovih srodnika;
- osigurava sredstva iz budžeta i donacija;
- saraduje sa nadležnim institucijama Republike Hrvatske, Republike Srbije, Republike Crne Gore i drugim državama, u skladu sa važećim zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima;
- pruža raspoložive podatke nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim zakonima i propisima; obavještava javnost o rezultatima istraživanja i utvrđenim činjenicama; širi svijest o humanoj dimenziji tragedije nestalih osoba i njihovih porodica i
- provodi sve druge aktivnosti u vezi sa traženjem i identifikacijom nestalih osoba.

Organi upravljanja Instituta

Organi upravljanja Instituta su: Kolegij direktora, Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Uloga Udruženja porodica nestalih osoba u radu Instituta.

Radi ostvarivanja interesa porodica nestalih osoba, u okviru Instituta postoji Savjetodavni odbor u čiji sastav Upravni odbor, uvažavajući nacionalnu zastupljenost i ravnopravnost spolova, imenuje šest (6) predstavnika/ca porodica nestalih osoba na period od četiri godine, a na osnovu prijedloga kandidata koje dobije od registriranih udruženja porodica nestalih, bez pravo ponovnog imenovanja.

Savjetodavni odbor prati aktivnosti Instituta, savjetuje rukovodeće organe Instituta, promovira rješavanje problema nestalih osoba i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad Instituta. Predstavnici Savjetodavnog odbora mogu prisustvovati, u svojstvu promatrača, sjednicama Upravnog i Nadzornog odbora. Savjetodavni odbor odluke donosi konsenzusom.

FOND ZA POMOĆ PORODICAMA NESTALIH OSOBA

Fond se formira odlukom Vijeća ministara BiH. Sjedište, način finansiranja i upravljanje sredstvima, kao i druga pitanja u vezi sa radom Fonda, regulišu se Sporazumom koji potpisuju Vijeće ministara BiH, vlade entiteta i Brčko distrikta. Fond je samostalna upravna organizacija koja je zadužena za osiguravanje sredstava u svrhu realizacije prava članova porodice nestalih osoba kao što su pravo na novčanu potporu, zdravstvenu zaštitu, pomoć udruženjima porodica nestalih osoba, obilježavanje mjesta ukopa/iskopavanja nestalih osoba i druga prava u skladu sa Zakonom o nestalim osobama.

Fondom rukovodi direktor kojeg imenuje Vijeće ministara. Nadzor nad radom Fonda vrši Ministarstvo

finansija i trezora BiH i Ured generalnog revizora
finansijskog poslovanja institucijama BiH.

Sredstva Fonda koja nisu namjenjena za isplatu
novčane potpore raspoređuju se i koriste na osnovu
Kriterija i liste prioriteta za raspodjelu sredstava
Fonda.

Ove Kriterije predlaže direktor, a odobrava Odbor za
raspodjelu koji se imenuje na prijedlog Udruženja
porodica nestalih osoba iz BiH.

ZAKON O NESTALIM OSOBAMA

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet zakona)

Ovim zakonom utvrđuju se principi za unapređenje procesa traženja, definicija nestale osobe, način vođenja centralne evidencije, ostvarenja socijalnih i drugih prava članova porodica nestalih osoba, kao i druga pitanja u vezi s traženjem nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.

Ovaj zakon uzima u obzir:

- Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina i genocida (1948),
- Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949),
- Dopunske protokole I-II (1977),
- Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) i 13 Dodatnih protokola,
- Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini (Aneks 7. član III. i V.),
- Konvenciju o pravima djeteta (1989),
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,

- Deklaraciju UN-a o zaštiti svih osoba od nasilnog ili prisilnog nestanka (1992).

Član 2. (Definicije)

U smislu ovog zakona:

1. Nestala osoba je osoba o kojoj porodica nema nikakvih vijesti i/ili je prijavljena na osnovu pouzdanih informacija kao nestala osoba usljed oružanog sukoba koji se desio na teritoriji bivše SFRJ.
Ovaj zakon odnosi se na osobe nestale u periodu od 30. aprila 1991. do 14. februara 1996. godine.
2. Član porodice nestale osobe je dijete rođeno u braku ili van braka, usvojeno dijete, kao i pastorče koje je nestala osoba izdržavala, bračni ili vanbračni partner, roditelji (očuh, maćeha), usvojilac, sestra i brat nestale osobe koje je nestala osoba izdržavala.
3. Pouzdana informacija je takva informacija iz koje se osnovano može zaključiti da je određena osoba nestala.
4. Minimum podataka podrazumijeva podatke o imenu i prezimenu osobe, imenu jednog roditelja, mjestu i datumu rođenja, odnosno samo godini rođenja, pretpostavljenom mjestu i datumu, odnosno godini nestanka i okolnostima nestanka.
5. Verifikacija podrazumijeva postupak provjere vjerodostojnosti podnesene prijave o nestanku osobe ili uzimanje nove izjave ili identifikaciju, odnosno provjeru identiteta nestale osobe u okviru svih poznatih službenih evidencija koje su se vodile ili se vode u Bosni i Hercegovini.
6. Postupak odbijanja netačne prijave podrazumijeva dostavljanje službene obavijesti koja sadrži obrazloženje razloga za odbijanje verifikacije prijave nestanka za neku osobu od strane

nadležnog organa za verifikaciju prijave o nestanku osobe.

7. Identificirana nestala osoba je osoba za koju se u okviru procesa identifikacije pouzdano utvrdi da pronađeni posmrtni ostaci odgovaraju određenoj osobi u fizičkim ili naslijeđenim ili biološkim karakteristikama ili se nestala osoba pojavi živa. Postupak identifikacije provodi se u skladu s važećim zakonima u Bosni i Hercegovini.
8. Nadležne institucije za traženje nestalih osoba su organizacije ili institucije, domaće ili međunarodne, koje imaju utvrđen mandat, odnosno nadležnost za traženje nestalih osoba u/iz Bosne i Hercegovine, u skladu s važećim propisima Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima.
9. Potrebu za izdržavanjem ima član porodice nestale osobe ukoliko nije uživatelj bilo kojeg prava na osnovu kojeg se izdržava kao što su: prava po osnovu socijalne zaštite, penzijsko-invalidskog osiguranja, prava iz boračko-invalidske zaštite, prihod po osnovu rada, samostalnog obavljanja privredne ili samostalne djelatnosti i drugi prihodi koji se u skladu s važećim zakonima smatraju izdržavanjem.

POGLAVLJE II - ODGOVORNOST ORGANA VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 3. (Pravo da se zna)

Pravo članova porodice nestalih osoba je da saznaju za sudbinu nestalih članova porodice i rodbine, njihovo boravište/prebivalište, ili, ako su mrtvi, okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa, ukoliko je takvo mjesto poznato, i da dobiju posmrtnu ostanku.

Član 4. (Obaveza osiguranja informacija)

U skladu s članom 3. ovog zakona, organi i institucije Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, nadležni za odbranu, pravosuđe, unutrašnje poslove, i drugi organi nadležni za traženje nestalih osoba, u Bosni i Hercegovini i drugi entitetski, kantonalni i općinski organi koji, u skladu sa svojim nadležnostima, rješavaju slučajeve u vezi sa nestankom osoba iz i u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: nadležne vlasti u BiH), obavezni su pružiti raspoložive informacije porodicama nestalih, nadležnim institucijama za traženje nestalih osoba kao i svu potrebnu pomoć koja se odnosi na proces unapređenja traženja i rješavanja slučajeva nestanka osoba iz/u Bosni i Hercegovini.

Član 5. (Način razmjene informacija)

Nadležne vlasti u BiH, na svim nivoima, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, obavezne su odrediti nadležne organe, odnosno službenike koji će biti u obavezi da sarađuju s nadležnim institucijama i organima za traženje nestalih osoba, udruženjima porodica i članovima porodica nestalih osoba i pružanje pomoći u ostvarivanju prava koja pripadaju članovima porodica nestalih osoba po osnovu ovog i drugih važećih zakona u Bosni i Hercegovini.

Nadležne vlasti u BiH dužne su, po osnovu ranijih i novopodnesenih zahtjeva za dostavu informacija, prikupiti i provjeriti sve raspoložive informacije i činjenice, navodeći sve izvore koji su provjeravani prilikom utvrđivanja takvih informacija u vezi sa nestankom tražene osobe i izvršiti uvid u službenu dokumentaciju i građu u okviru svoje resorne

institucije i o tome dostaviti pismenu informaciju podnosiocu zahtjeva i nadležnim institucijama za traženje nestalih osoba.

Odredbe Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02) bit će primjenjive na zahtjev za dobivanje informacija, uključujući i odredbe, o rokovima za ulaganje žalbe na nezadovoljavajući odgovor ili pokretanje upravnog spora zbog šutnje administracije.

Svaka nova informacija koja može olakšati traženje ili identifikaciju nestale osobe mora se naknadno prihvatiti i istražiti.

Službenici koji imaju dužnosti u vezi s traženjem nestalih osoba ne mogu obavljati ovu dužnost ako su članovi upravnih i drugih odbora, izvršnih organa, političkih stranaka ili politički angažirani predstavnici, ne smiju slijediti instrukcije političkih stranaka.

Član 6.

(Obaveznost razmjene i saradnje)

Nadležne vlasti u BiH obavezne su međusobno razmjenjivati informacije koje se odnose na proces traženja i utvrđivanja sudbine i identiteta nestalih osoba.

S ciljem unapređenja procesa traženja, nadležne vlasti u BiH posebno sarađuju s Međunarodnim komitetom Crvenog križa (MKCK), Međunarodnom komisijom za nestale osobe (ICMP), Institutom za nestale osobe i Društvom Crvenog križa BiH, u skladu s njihovim mandatima.

Član 7.
(Institut za nestale osobe)

S ciljem unapređenja procesa traženja nestalih osoba i efikasnije identifikacije pomrtnih ostataka nestalih osoba, osniva se Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut), kao nezavisna institucija za traženje nestalih osoba u/iz Bosne i Hercegovine.

Suosnivač Instituta može biti i međunarodna organizacija.

Način osnivanja i preuzimanja uloge suosnivača i utvrđivanje bliže nadležnosti, načina finansiranja Instituta, u skladu s ovim i drugim zakonima BiH, regulirat će se Sporazumom o osnivanju koji zaključuju suosnivači.

U skladu s ovim i drugim važećim zakonom, Institut je pravna osoba koja se registrira kao institucija Bosne i Hercegovine na koju se, u skladu s ovim zakonom, prenose upravna ovlaštenja za obavljanje poslova u vezi s procesom traženja nestalih osoba i izdavanja odgovarajućih isprava.

Radni odnos zaposlenika Instituta regulira se u skladu s važećim zakonom o radu koji se primjenjuje na institucije Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE III - STATUS NESTALE OSOBE

Član 8.
(Podnošenje prijave za traženje)

Zahtjev / prijava (u daljnjem tekstu: prijava) za traženje nestale osobe, u skladu s ovim zakonom, podnosi se Institutu.

Prijavu za nestalog državljanina Bosne i Hercegovine može podnijeti bilo koji član porodice nestale osobe, kao i druge osobe ili institucije ukoliko mogu prezentirati minimum podataka o identitetu nestale osobe, u skladu s članom 2. ovog zakona.

Prijavu za traženje stranih državljana, u skladu s ovim zakonom, mogu podnijeti i strani državljani pod istim uslovima kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako nestala osoba:

- a) nije imala državljanstvo Bosne i Hercegovine, ali je imala prijavljeno, boravište/prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- b) nije imala prijavljeno boravište/prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine, ako podnosilac može pružiti pouzdane informacije da se nestanak desio na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Sve prijave o nestanku bilo koje osobe, podnesene do stupanja na snagu ovog zakona, pod uslovom da sadrže minimum potrebnih podataka, smatrat će se odgovarajućim i podnesenim u skladu s ovim zakonom.

U slučaju kada ne postoji minimum potrebnih podataka, osoba koja je podnijela prijavu bit će kontaktirana u razumnom roku radi osiguravanja dodatnih informacija.

Član 9. (Prestanak statusa)

Status nestale osobe prestaje danom identifikacije, a postupak traženja nestale osobe zaključuje se. Postupak traženja neće se obustaviti u slučaju kada je nestala osoba proglašena umrlom a njeni posmrtni ostaci nisu pronađeni.

POGLAVLJE IV - PRAVA ČLANOVA PORODICE NESTALE OSOBE

Član 10. (Zabrana diskriminacije)

Ostvarivanje prava za članove porodice nestalih osoba, utvrđenih ovim zakonom i drugim zakonima u Bosni i Hercegovini, nadležne vlasti u BiH dužne su osigurati pod jednakim uslovima, nezavisno od toga da li je nestala osoba bila pripadnik oružanih snaga ili civil, bez bilo kojeg vida diskriminacije uključujući spol, rasu, boju kože, jezik, vjeroispovjest, političke i druge stavove, nacionalno i socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski status, dob, mentalnu ili fizičku invalidnost, status koji se stiče rođenjem ili neki drugi status.

Član 11. (Pravo na novčanu potporu)

U skladu s ovim zakonom, članovi porodice nestalih osoba iz člana 2. stav 2. ovog zakona, koje je nestala osoba izdržavala i koji imaju potrebu za izdržavanjem, stiču pravo na mjesečnu novčanu potporu (u daljnjem tekstu: novčana potpora).

Član 12. (Kriteriji za korištenje novčane potpore)

Novčana potpora je neprenosivo lično pravo.

Novčana potpora ne može biti korištena istovremeno s drugim osnovom za izdržavanje.

U skladu s ovim zakonom, korisnici mogu izabrati korištenje povoljnijeg prava.

Izbor povoljnijeg prava korisnik može ostvarivati i nakon okončanja postupka identifikacije ili proglašenja nestale osobe umrlom.

Pravo na novčanu potporu ostvaruje se od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Osobe koje nisu do stupanja na snagu ovog zakona podnijele prijavu za traženje nestale osobe ovo pravo ostvaruju od dana podnošenja prijave.

Član 13.

(Utvrđivanje iznosa novčane potpore)

Osnovica za obračun mjesečne novčane potpore je iznos od 25% prosječno isplaćene plaće u Bosni i Hercegovini za prethodno tromjesječje, koji se obračunava pojedinačno za svakog korisnika (u daljnjem tekstu: osnovni iznos).

Visina novčane potpore određuje se prema sljedećim kriterijima:

- a) svako dijete bračno/ vanbračno/usvojenik/pastorak ima pravo na osnovni iznos;
- b) vjenčani ili nevjenčani bračni drug ima pravo na osnovni iznos;
- c) roditelji nestale osobe imaju pravo svaki na po $\frac{1}{2}$ osnovnog iznosa;
- d) roditelji s dvoje i više nestale djece (ubrajaju se usvojenik i pastorak) imaju pravo na uvećanje osnovnog iznosa novčane potpore za 15%;
- e) usvojioci koriste pravo na novčanu potporu isto kao roditelji pod c) i d) što isključuje biloške roditelje;
- f) očuh ili maćeha $\frac{1}{2}$ osnovnog iznosa dijele s drugim roditeljem s kojim žive u bračnoj zajednici samo ako su živjeli u zajedničkom domaćinstvu sa nestalom osobom, a istovremeno biološki roditelj

- ima pravo na drugu polovinu osnovnog iznosa novčane potpore;
- g) brat i sestra imaju pravo na po 1/2 osnovnog iznosa.

Član 14.

(Prestanak prava na novčanu potporu)

Prava na novčanu potporu prestaje:

- a) završetkom redovnog školovanja ili sklapanjem braka djeteta, usvojenika, pastorka, brata, sestre;
- b) sklapanjem bračne ili vanbračne zajednice supružnika,
- c) smrću korisnika,
- d) zaposlenjem,
- e) izborom korištenja drugog povoljnijeg prava.

Član 15.

(Osnivanje Fonda za nestale osobe)

U svrhu osiguranja sredstava i realizacije prava članova porodice nestalih osoba osniva se Fond za potporu porodicama nestalih osoba Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Fond).

Odluku o osnivanju Fonda, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Sjedište, način finansiranja, upravljanje, kao i druga pitanja u vezi s radom Fonda, regulirat će se Sporazumom koji će potpisati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko Distrikta BiH u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu odluke iz stava 2. ovog člana.

Pored budžeta, prihodi Fonda mogu biti sredstva iz donacija, poklona, zavještanja i drugih vidova pomoći od strane domaćih i međunarodnih pravnih i fizičkih osoba, što se bliže uređuje Sporazumom iz stava 3. ovog člana.

Član 16.

(Provođenje postupka za ostvarivanja prava na novčanu potporu)

Zahtjev za novčanu potporu podnosi se putem nadležnog organa za pitanja socijalne zaštite u općini prebivališta (u daljnjem tekstu: nadležni organ općine), odnosno Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koji, u skladu s ovim zakonom, u roku ne dužem od 30 dana, obrađuje zahtjeve, kompletira predmete i dostavlja ih na rješavanje i potvrđivanje Fondu.

Radi praćenja primjene ovog zakona i razmjene informacija, pregled (spisak) obrađenih predmeta nadležni organ općine dostavlja nadležnim entitetskim, odnosno kantonalnim ministarstvima za pitanja socijalne zaštite.

Fond će, u skladu s ovim zakonom, najkasnije 30 dana nakon osnivanja, donijeti uputstvo kojim će propisati formu zahtjeva i rješenja i utvrditi spisak odgovarajućih isprava koje se pribavljaju u svrhu ostvarivanja prava na novčanu potporu.

Član 17.

(Rješenje o utvrđivanju prava na novčanu potporu)

U roku koji ne može biti duži od 60 dana donosi se rješenje o dodjeli ili odbijanju prava na novčanu potporu od strane odgovarajuće službe Fonda.

Materijalne i procesne odredbe Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH",

broj 29/02) bit će primjenjive na rješenje o odbijanju i dodjeli novčane potpore, uključujući i odredbe, rokove za ulaganje žalbe na nezadovoljavajući odgovor ili pokretanje upravnog spora zbog šutnje administracije.

Nezadovoljna stranka izjavljuje žalbu u roku od 15 dana po prijemu rješenja Žalbenom vijeću Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Protiv drugostepenog rješenja organa iz stava 3. ovog člana nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Nezadovoljna stranka, u skladu sa Zakonom o upravnom postupku BiH, može ulagati vanredne pravne lijekove pred Apelacionim vijećem Suda Bosne i Hercegovine.

Član 18.

(Ostala prava članova porodice nestalih)

Ako nije okončan postupak proglašenja nestale osobe umrlom, nad imovinom koja je u vlasništvu ili posjedu nestale osobe, u skladu s važećim zakonima Bosne i Hercegovine, član porodice, ili ako istog nema, aktivno legitimirane osobe ili institucija imaju pravo zatražiti privremeno upravljanje imovinom nestale osobe.

Nužne/osnovne troškove ukopa/sahrane identificiranih i neidentificiranih osoba osiguravaju, u skladu s važećim propisima, nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH.

U pogledu ostvarivanja prava na školovanje i zapošljavanje, pod jednakim uslovima, djeca nestalih osoba imaju pravo prioriteta. Ostvarenje prioriteta nadziru nadležni inspekcijski organi u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH.

Izdržavani članovi porodice nestale osobe, koji ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu po bilo kom drugom osnovu, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa zdravstvenim osiguranjem u obimu koji je propisan za zaposlene osiguranike.

Radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt BiH, u okviru odgovarajućih propisa, utvrdit će način ostvarivanja ovog prava.

Prava utvrđena u skladu s ovim zakonom priznaju se od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 19.
(Udruženja nestalih osoba)

Nadležne vlasti u BiH, u skladu s ovim zakonom, imaju obavezu zahtjeve za finansijsku i tehničku pomoć saveza / udruženja porodica nestalih osoba prioritetno razmotriti i, prema finansijskim mogućnostima, dodijeliti pomoć ako ponuđeni programi ili projekti ispunjavaju propisane kriterije za dodjelu pomoći.

Član 20.
(Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja
nestalih osoba)

Porodice nestalih osoba ili njihova udruženja mogu zatražiti da se mjesta ukopa i iskopavanja (pojedinačna ili zajednička mjesta) obilježe, bez obzira na broj žrtava, odnosno nestalih osoba.

Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja realizira se nakon što nadležni organ za traženje nestalih osoba izda uvjerenje - potvrdu da je na predloženom lokalitetu za obilježavanje izvršeno iskopavanje tijela, odnosno da je postojala grobnica.

Na osnovu dokumenta iz stava 2. ovog člana, nadležni organ općine izdat će odgovarajuće dozvole za postavljanje spomen ploče ili drugog prigodnog obilježja.

U skladu s ovim zakonom, izgled obilježja ili spomen ploče, finansiranje i druga pitanja reguliraju se Pravilnikom o obilježavanju mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, u konsultaciji s nadležnim ministarstvima Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko Distrikta BiH i predstavnicima udruženja porodica nestalih osoba, usaglasit će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, Prijedlog pravilnika i dostaviti ga na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE V - EVIDENCIJE O NESTALIM OSOBAMA

Član 21. (Formiranje centralne evidencije)

Centralna evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: CENBiH) uključit će sve evidencije nestalih osoba koje su se do sada vodile ili se i dalje vode na lokalnim, entitetskim nivoima, kod udruženja porodica nestalih osoba, drugih udruženja građana i kod službi traženja organizacija Crvenog križa u BiH, u skladu s njihovim mandatom.

Podaci koji se vode o nestalim osobama u okviru međunarodnih organizacija koje djeluju u skladu sa svojim mandatima, a primjenjujući princip povjerljivosti, uključuju se u centralnu evidenciju na osnovu sporazuma koji s njima zaključuje Institut.

Objedinjavanjem evidencija iz st. 1. i 2. ovog člana, formira se i kompletira Centralna evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.

U okviru Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine određuje se nadležni stručni organ za vođenje Centralne evidencije nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i osiguravaju mjere za zaštitu podataka što se detaljnije regulira osnivačkim aktom Instituta.

Član 22.

(Način prikupljanja i korištenja podataka)

CENBiH je zbirka pojedinačnih evidencija o nestalim osobama iz/u Bosni i Hercegovini koja uključuju relevantne podatke o identitetu nestale osobe, mjestu i okolnostima nestanka, kao i druge informacije koje su važne za utvrđivanje identiteta i traženje nestale osobe.

Svi podaci koji se unose u CENBiH podliježu verifikaciji koja podrazumijeva provjeru vjerodostojnosti prijave i upoređivanje sa svim službenim evidencijama koje se vode ili su se vodile u Bosni i Hercegovini.

Zahtjev za provjeru i upoređivanje podataka o nestaloj osobi radi verifikacije, s drugim službenim podacima, ima prioritet u rješavanju od strane nadležnog organa.

Verifikaciju i unos ranije prikupljenih podataka o nestalim osobama u CENBiH nadležni organ treba završiti najkasnije u roku od godinu dana od dana osnivanja Instituta.

Samo verificirana prijava/zahtjev može biti osnova za ostvarivanja prava po osnovu ovog zakona.

Član 23. (Zaštita podataka)

Podaci iz CENBiH dostupni su svim nivoima vlasti u skladu s utvrđenim pravilima i standardima za zaštitu podataka.

Pravila, odnosno način rukovođenja bazom, unos, razmjena, korištenje podataka a posebno način verifikacije, bliže se uređuju Pravilnikom o centralnoj evidenciji nestalih osoba BiH (u daljnjem tekstu: Pravilnik o CENBiH).

Pravilnik iz stava 2. ovog člana donosi Institut uz suglasnost osnivača Instituta najkasnije 30 dana od dana osnivanja Instituta.

Saradnja s drugim nadležnim organima u BiH, koji raspolažu podacima koji su od značaja za traženje nestalih osoba, regulira se putem posebnog sporazuma kojim se utvrđuje način saradnje i sva ostala bitna pitanja.

Osobe koje su uključene u upravljanje i rukovanje ličnim podacima koji su vezani za povjerljive podatke o biloškim, nasljednim, fizičkim, genetskim osobinama, medicinskim podacima o nestaloj osobi obavezne su čuvati povjerljivost podataka i sa njima postupati prema utvrđenim pravilima o zaštiti takvih podataka, odnosno u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 32/01).

Pravila zaštite podataka detaljnije će biti uređena Pravilnikom iz stava 2. ovog člana.

POGLAVLJE VI - NADZOR

Član 24. (Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Fond za nestale osobe će jednom godišnje podnijeti izvještaj Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VII - KAZNE NE ODREDBE

Član 25.

Novčanom kaznom od 200,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj:

- (1) službenik koji onemogućiti pristup informacijama članu porodice nestale osobe ili instituciji nadležnoj za traženje nestalih osoba (član 5.),
- (2) službenik koji bez opravdanog razloga zadržava ili otežava da se traženi nformacija dostavi na uvid članu porodice nestale osobe ili instituciji nadležnoj za traženje nestalih osoba (član 5.),
- (3) službenik koji dostavi netačne i neažurne podatke na osnovu kojih je onemogućeno ili otežano traženje nestale osobe (član 5.).

Novčanom kaznom od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj institucija ili nadležni organ koji:

- (1) ne dozvoli pristup informacijama članu porodice nestale osobe ili instituciji nadležnoj za traženje nestalih osoba (član 4.),
- (2) koji omogući diskriminaciju po bilo kom osnovu članova porodice nestale sobe (član10.).

Svako kršenje ovog zakona, a posebno ono koje se odnosi na zloupotrebu, manipuliranje podacima, odavanje zaštićenih podataka i sl., podliježe sankcijama u skladu s krivičnim zakonima, zakonom o prekršajima i zakonima iz oblasti uprave, zakonom o slobodnom pristupu informacijama i drugim zakonima koji su važeći na teritoriji Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26.

(Ostvarivanje prava stranih državljana)

Članovi porodice nestalih stranih državljana pravo po osnovu nestalosti mogu ostvariti samo u skladu s bilateralnim sporazumom koji njihove države porijekla zaključče s Bosnom i Hercegovinom.

Član 27.

(Upis u matične knjige umrlih)

Tri godine po stupanju na snagu ovog zakona, osobe evidentirane kao nestale u periodu od 30. aprila 1991. do 14. februara 1996. godine, a čiji je status nestalosti verificiran u okviru Centralne evidencije nestalih osoba Bosne i Hercegovine, imaju se smatrati umrlima te će se ta činjenica službeno evidentirati u matične knjige umrlih.

Na osnovu službenog obavještenja Instituta, smrt nestale osobe evidentira se u matičnu knjigu umrlih u općini u kojoj je bilo prijavljeno mjesto prebivališta nestale osobe do početka rata.

Izuzetno porodica može zahtijevati upis u knjigu umrlih u mjestu boravišta porodice, uz navođenje razloga za takav upis.

Nadležne vlasti Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa stavom 1. ovog člana, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, usaglasit će odgovarajuće zakone u svrhu upisa nestalih osoba u periodu koji navodi ovaj zakon, u matične knjige umrlih.

Član 28.

(Podnošenje prijave do osnivanja Instituta)

Dok ne bude osnovan Institut, prijava za traženje nestalih osoba podnosi se nadležnim institucijama za traženje nestalih osoba u skladu s njihovim nadležnostima i mandatima.

Član 29.

(Izdavanje potvrda ili uvjerenja o statusu nestalosti)

Izdavanje potvrde ili uvjerenja o statusu nestale osobe na osnovu koje će se ostvarivati pravo na novčanu potporu, do formiranja Instituta i CENBIH, utvrdit će se privremenom instrukcijom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice.

Član 30.

(Prednost u primjeni)

Ovaj zakon ima prednost u odnosu na ostale zakone u BiH, a koji ni na koji način ne mogu organičavati primjenu ovog zakona.

Član 31.
(Stupanje zakona na snagu zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana po objavljivanju u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 109/04
21. oktobra 2004. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Martin Raguž, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Goran Milojević, s. r.

icmp

SPORAZUM O PREUZIMANJU ULOGE SUOSNIVAČA ZA INSTITUT ZA NESTALE OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
I
MEĐUNARODNA KOMISIJA ZA NESTALE OSOBE
(u daljem tekstu: strane potpisnice)

IMAJUĆI na umu obaveze koje su nadležne institucije vlasti Bosne i Hercegovine preuzele Opštim okvirnim sporazumom za mir za Bosnu i Hercegovinu,

UVAŽAVAJUĆI potrebu razrješenja sudbine nestalih osoba bez diskriminacije po osnovu etničke pripadnosti, spola, rase, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja ili uloge u oružanim sukobima, ili drugim neprijateljstvima ili drugih okolnosti,

PREPOZNAJUĆI neodložnost donošenja i provođenja političkih i pravnih rješenja kako bi se ubrzao proces davanja relevantnih informacija porodicama nestalih osoba,

IDENTIFIKUJUĆI potrebu upoznavanja javnosti sa humanom dimenzijom tragedije nestalih osoba, te podsticanja razumijevanja ljudskih vrijednosti na kojima se društvo temelji,

DOPRINOSEĆI razvoju stručnih institucija koje će pomoći unapređivanju traženja nestalih osoba i otkrivanju istine o sudbini nestalih osoba,

STVARAJUĆI osnove za razvoj Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine, kao tijela za umrežavanje i stvaranje partnerstva u Bosni i Hercegovini i rejonu; POŠTUJUĆI Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine, i

U CILJU razrješenja sudbine nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini koja su nestala u periodu 30.04.1991-14.02.1996 g. (rok utvrđen Zakonom o nestalim osobama BiH) kroz efikasnije: lociranje nestalih osoba, ekshumaciju, čuvanje posmrtnih ostataka, ekspertizu i identifikaciju, prikupljanje, obradu i zaštitu podataka, vođenje evidencije i obavještanje, kao i finansiranje potreba Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine, strane potpisnice DOGOVORILE SU SE KAKO SLIJEDI:

Član 1.

Strane potpisnice ovog sporazuma, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Međunarodna komisija za nestale osobe, postaju suosnivači Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institut) sa jednakim pravima i obavezama, osim ako se drugačije ne uredi ovim dokumentom.

Član 2. (Sjedište)

Strane potpisnice su saglasne da sjedište Instituta bude u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu.

Institut ima svojstvo pravnog lica, pečat i štambilj čiji izgled i oblik posebnom odlukom utvrđuje nadležni organ Instituta.

Ime i grb Bosne i Hercegovine biće korišteni za pečat i štambilj Instituta u skladu sa odgovarajućim zakonom Bosne i Hercegovine.

Član 3. (Registracija)

Strane potpisnice su saglasne da se Institut koji je registriran u Kantonalnom sudu Sarajevo, preregistrira u skladu sa važećim zakonima Bosne i Hercegovine i ovim Sporazumom, pod imenom Institut za nestale osobe/lica Bosne i Hercegovine kao samostalna, nezavisna i stručna institucija od javnog interesa, kojoj se povjeravaju ovlaštenja utvrđena Zakonom o nestalim osobama Bosne i Hercegovine i ovim Sporazumom.

Član 4. (Nadležnosti)

Strane potpisnice su saglasne da je Institut nadležan da:

- prikuplja, obrađuje i sistematizira informacije o nestalim osobama o pojedinačnim i masovnim grobnicama;
- uspostavlja centralnu i jedinstvenu bazu podataka o nestalim osobama, evidentira i obavještava porodice nestalih uključujući i izdavanje potvrda o nestanku i identitetu žrtava, u skladu sa Zakonom o nestalim osobama («Službeni glasnik BiH», broj 50/04);
- pronalazi, provjerava i obilježava lokalitete masovnih i pojedinačnih grobnica;
- učestvuje u iskopavanjima i ekshumacijama iz masovnih i pojedinačnih grobnica;
- učestvuje u asanaciji terena;
- učestvuje u autopsijama;
- učestvuje u antropološkim obradama;
- učestvuje u identifikacijama;

- učestvuje u uviđajima na licu mjesta i drugim radnjama i postupcima koji se odnose na nestale osobe;
- saraduje sa nadležnim organima vlasti, uključujući organe pravosuđa i drugim organizacijama i Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY);
- saraduje sa međunarodnim i domaćim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima nestalih osoba, posebno sa Međunarodnim komitetom Crvenog krsta i Društvom Crvenog križa/krsta Bosne i Hercegovine u skladu sa njihovim mandatom;
- podržava porodice nestalih osoba i njihova udruženja, uključujući i projekte koje predloži Savjetodavni odbor;
- provodi istraživanja i druge projekte u vezi sa nestalim osobama;
- organizira i pruža obuku u odgovarajućim stručnim oblastima;
- čuva posmrtno ostatak do njihove konačne predaje porodicama ili ukopa;
- pruža pomoć porodicama nestalih osoba pri sahranama njihovih srodnika;
- osigurava sredstva iz budžeta i donacija;
- saraduje sa nadležnim institucijama Republike Hrvatske i Državne zajednice Srbije i Crne Gore i drugim državama, u skladu sa važećim zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima;
- pruža raspoložive podatke nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim zakonima i propisima;
- obavještava javnost o rezultatima istraživanja i utvrđenim činjenicama;
- širi svijest o humanoj dimenziji tragedije nestalih osoba i njihovih porodica i
- provodi sve druge aktivnosti u vezi sa traženjem i identifikacijom nestalih osoba.

Institut će doprinosti daljem usavršavanju postojećih pravila i standarda koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i koji se odnose na nestale osobe.

Član 5.
(Organizacija rada Instituta)

Strane su saglasne da se Institut organizira na sljedećim principima:

- a) Institut predstavlja jedinstvenu instituciju koja djeluje na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- b) Pored sjedišta, Institut će imati i područne urede/kancelarije u Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli, kao i drugdje, ukoliko se za to ukaže potreba.
Nadležnost područnih kancelarija/ureda, koje će biti bliže definirane Pravilnikom su: čuvanje posmrtnih ostataka dokonačne predaje porodicama ili do ukopa, zaprimanje zahtjeva za traženje nestalih, te učestvovanje u ažuriranju centralne evidencije, učestvovanje u ekshumacijama, pregledima, autopsijama i identifikaciji, izdavanju potrebnih dokumenata porodicama, pružanje adekvatne pomoći i ostvarivanje drugih vidova saradnje s porodicama.
- c) Početni sastav osoblja Instituta će biti preuzet iz sastava osoblja zaposlenog u Komisiji za traženje nestalih osoba Federacije BiH i Kancelariji Republike Srpske za traženje zarobljenih i nestalih osoba, na osnovu stručne spreme, relevantnog radnog iskustva i na način koji uvažava nacionalnu zastupljenost (17B+12S+7H) i ravnopravnost spolova, čiji će konačan broj i sastav utvrditi Kolegij direktora Instituta.
- d) Statutom i Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Instituta biće određena ovlaštenja Kolegija direktora, struktura, nadležnosti, sastav, način rada, upravljanje, i međusobni odnosi organizacionih jedinica i sva druga pitanja od značaja za rad Instituta.

- e) Broj stalno uposlenih radnika/ca u Institutu biće definiran Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji rada i racionalno određen.
- f) Plate i ostala primanja uposlenih u Institutu regulišu se ugovorom o radu.

Institut ima Statut i druge osnovne opšte akte u skladu sa važećim zakonodavstvom, o čemu saglasnost daju suosnivači.

Član 6. (Organi upravljanja Institutom)

Strane su saglasne da organi upravljanja, rukovođenja i nadzora u Institutu budu:

- a) Upravni odbor,
- b) Kolegij direktora
- c) Nadzorni odbor

Organi iz prethodne stavke ovog člana, imenuju se u skladu sa svojim stručnim kvalifikacijama i u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, pri čemu će se osigurati jednaka zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.

Predsjednik/ca Upravnog i Nadzornog odbora i predsjedavajući/a Kolegija direktora ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini.

Članovi/ice Upravnog i Nadzornog odbora Instituta biće imenovani/e odlukom suosnivača na osnovu javnog konkursa.

Članovi/ice Upravnog i Nadzornog odbora Instituta biće birani/e javnim konkursom. Konkurs će provesti Konkursna komisija koju imenuju suosnivači uz konsultaciju sa entitetskim vladama i vladom Brčko Distrikta.

Komisija će vršiti izbor rangiranjem većeg broja kandidata od broja koji se bira, u skladu sa njihovim kvalifikacijama, učešćem u javnom i naučnom radu u oblasti ljudskih prava i drugim kriterijima koje komisiji daju suosnivači, prije objavljivanja javnog konkursa.

Članovi Upravnog i Nadzornog odbora biraju predsjedavajućeg/u Upravnog i Nadzornog odbora izborom iz svog sastava.

Za donošenje odluke konsenzusom neophodan je kvorum od najmanje jednog predstavnika svakog od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.

Član 7. (Upravni odbor)

Upravni odbor ima šest (6) članova/ica koji/e se imenuju na period od četiri godine i ne mogu biti ponovno imenovani/e.

Članovi/ice Kolegija direktora ne mogu biti članovi/ice Upravnog odbora.

Članovi/ice Upravnog odbora donose odluke konsenzusom.

Upravni odbor Instituta nadležan je za:

- donošenje Statuta Instituta;
- imenovanje i razrješenje članova/ica Kolegija direktora
- utvrđivanje godišnjih programa rada;
- donošenje finansijskih planova i usvajanje godišnjeg obračuna;
- donošenje Pravilnika o unutarnoj organizaciji i sistematizaciji poslova i drugih opštih akata utvrđenih ovim Protokolom, Statutom i drugim zakonima Bosne i Hercegovine;

- usmjeravanje, kontrolu i ocjenjivanje rada članova/ica Kolegija direktora;
- sve druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Instituta;
- podnošenje izvještaja suosnivačima najmanje jednom godišnje, kao i na zahtjev suosnivača.

Za razliku od navedenog u stavci 1. ovog člana, tri člana koja nominuje Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) u prvom sastavu, biće imenovani na period od dvije godine, a tri člana koja nominuje Vijeće ministara BiH biće imenovani na period od četiri godine.

Suosnivači odluku o imenovanju svih šest kandidata donose konsenzusom.

Član 8. (Kolegij direktora)

Kolegij direktora čine tri člana koja imenuje i razrješava Upravni odbor Instituta na osnovu javnog konkursa a na osnovu stručnih kvalifikacija i relevantnog radnog iskustva na period od četiri (4) godine.

Članovi Kolegija direktora rotiraju se na poziciji predsjedavajućeg Kolegija direktora svakih osam (8) mjeseci.

Kolegij direktora rukovodi Institutom i posebno je odgovoran za organiziranje, rukovođenje i predstavljanje Instituta, za zakonitost rada i izvršavanje odluka Upravnog odbora Instituta.

Način rukovođenja Institutom uređuje se Statutom i drugim aktima Instituta.

Kolegij direktora donosi odluke konsenzusom.

Član 9.
(Nadzorni odbor)

Nadzorni odbor Instituta ima tri člana/ice.

Predsjedavajući i članovi Nadzornog odbora imenuju se na period od četiri godine i ne mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor donosi odluke konsenzusom.

Nadzorni odbor Instituta:

- razmatra izvještaje o finansijskom poslovanju Instituta;
- razmatra godišnji izvještaj o poslovanju i godišnji obračun;
- razmatra i provjerava urednost i zakonitost vođenja računovodstvenih knjiga;
- izvještava suosnivače, Upravni odbor i Kolegij direktora o rezultatima nadzora, jednom godišnje, a po potrebi i češće.

Član 10.
(Osnivanje Savjetodavnog odbora i drugih tijela)

Strane su saglasne da Upravni odbor Instituta može osnivati stručne i druge organe u skladu sa ovim Sporazumom, Statutom Instituta i drugim važećim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Radi ostvarivanja interesa porodica nestalih osoba, u okviru Instituta formira se Savjetodavni odbor u čiji sastav se imenuju predstavnici/ce porodica nestalih osoba na period od (4) četiri godine.

Članovi Savjetodavnog odbora ne mogu biti ponovno imenovani.

Savjetodavni odbor čini šest članova/ica koje imenuje Upravni odbor na osnovu prijedloga kandidata koje dobije od registriranih udruženja porodica nestalih osoba u Bosni i Hercegovini, uvažavajući nacionalnu zastupljenost na nivou Bosne i Hercegovine, i uključujući ravnopravnost spolova.

Savjetodavni odbor prati aktivnosti Instituta, savjetuje rukovodeće organe Instituta, promovira rješavanje problema nestalih osoba i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad Instituta.

Predstavnici Savjetodavnog odbora mogu prisustvovati, u svojstvu promatrača, sjednicama Upravnog i Nadzornog odbora u skladu sa Statutom i drugim aktima Instituta.

Savjetodavno tijelo odluke donosi konsenzusom.

Član 11. (Finansiranje Instituta)

Strane su saglasne da će u skladu sa svojim mogućnostima, pravilima i mandatom obezbjeđivati sredstva za normalno funkcioniranje Instituta.

Početna sredstava za finansiranje Instituta planiraju se na osnovu sadašnjih izdvajanja koje obezbjeđuju suosnivači za rad organa od kojih nadležnost preuzima Institut.

Vlasti Bosne i Hercegovine obezbjeđuju sredstva za rad Instituta iz Budžeta zajedničkih institucija BiH.

Ukoliko u toku tekuće budžetske godine Institut započne sa radom, Vijeće ministara BiH će, sporazumom sa entitetskim vladama i vladom Brčko Distrikta BiH, riješiti pitanje transfera raspoloživih budžetskih sredstava entitetskih komisija na račun Instituta.

Međunarodna komisija za nestale osobe će obezbijediti početna finansijska sredstva i nastaviti da se trudi da obezbjeđuje sredstva i druge vrste nenovčane pomoći za budući rad Instituta.

Strane su saglasne da se finansijska sredstva obezbjeđuju na godišnjem nivou na osnovu finansijskog plana koji suosnivači odobravaju za svaku kalendarsku godinu.

Institut može primati finansijska sredstva po osnovu presuda domaćih i međunarodnih sudova

Institut može primati dodatna finansijska sredstva i druge vrste pomoći iz drugih izvora u skladu sa zakonom (iz donacija, poklona, zadužbina građana, pravnih osoba i drugih tijela, priloga građana i drugih pravnih osoba, od prihoda uslužnih i drugih djelatnosti koje se pružaju trećim osobama, državama, organizacijama, fizičkim i pravnim osobama i iz drugih izvora u skladu sa zakonom).

Član 12.

(Tehnička i stručna pomoć ICMP-a)

Strane potpisnice su saglasne da će Institut i ICMP sporazumom regulirati odnose koji se odnose na tehničku pomoć koju ICMP pruža Institutu, uključujući učestvovanje šefa ureda ICMP-a u radu Kolegija direktora Instituta kao člana po službenoj dužnosti, pružanje usluga u DNK-a laboratorijama, antropološku i arheološku pomoć i druge vrste tehničke pomoći, uključujući i nabavku i/ili prenos opreme i/ili drugih sredstava.

Takvi sporazumi neće anulirati prava i obaveze navedene u ovom Sporazumu ili u bilo kojem drugom sporazumu između strana potpisnica ovog Sporazuma,

niti će ijedan sporazum između Instituta i ICMP-a biti sačinjen na takav način da sadrži, eksplicitno ili implicitno, odricanje od tih prava i obaveza.

Član 13.

(Imenovanje vršioca dužnosti Kolegija direktora)

Do izbora članova Kolegija direktora na javnom konkursu usklada sa članom 8., dva ko-predsjedavajuća Komisije za traženje nestalih osoba Federacije Bosne i Hercegovine i predsjednik Kancelarije za traženje zarobljenih i nestalih osoba Republike Srpske biće imenovani za članove Kolegija direktora na period od dvije godine.

Odluku o imenovanju inicijalnog sastava Kolegija direktora donose suosnivači u roku od 90 dana od dana potpisivanja ovog Sporazuma.

Član 14.

(Prenos nadležnosti)

Vlade entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa ovim Sporazumom, u roku od šest (6) mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, izvršiće odgovarajuće izmjene i dopune pravne regulative u cilju prenosa nadležnosti sa entitetskih Komisija/Kancelarije za nestale osobe/lica i odgovarajućeg tijela u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine na Institut.

Komisije/Kancelarije za nestale osobe/osoba prestaju sa radom najkasnije u roku od devedeset (90) dana nakon stupanja na snagu izmjena navedenih u prethodnoj stavci.

Odluka o formiranju Državne komisije za nestala osoba Bosne i Hercegovine («Službeni list BiH» broj 9/96.) odgovarajućom odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine biće proglašena nevažećom.

ICMP garantira da Institut koji je registriran u Osnovnom sudu u Sarajevu nema nikakvih opterećenja ili ugovorenih obaveza koje mogu biti prenijete na Institut.

Član 15.

(Primjena Zakona o nestalim osobama)

Zakon o nestalim osobama, naročito član 5. primjenjuje se na implementaciju ovog Sporazuma.

Član 16.

(Stupanje na snagu)

Uzimajući u obzir članak 7. Zakona o nestalim osobama sporazum se ne ratificira. Sporazum stupa na snagu danom objavljivanja u «Službenom glasniku» Bosne i Hercegovine.

Strane potpisnice su saglasne da ovaj Sporazum ostaje na snazi, osim ako bude otkazan pisanim dogovorom između strana potpisnica.

Sve izmjene stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Pravo svake od strana potpisnica je da se povuče iz ovog Sporazuma uz prethodnu pismenu najavu drugoj strani potpisnici, u periodu ne kraćem od šest mjeseci prije isteka tekuće godine.

Ovaj Sporazum sačinjen je na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju neslaganja u tumačenju, bit će mjerodavan tekst na engleskom jeziku.

Za
Bosnu i Hercegovinu

Za
Međunarodnu komisiju
za nestala lica

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke